

Studio
MBO

gids

Handleiding voor gastlessen journalistiek in het mbo

Wat leuk dat je aan de slag wil als gastdocent Journalistiek in het mbo! In dit document vind je een handleiding waarmee je vol zelfvertrouwen de klas in kan. Deze handleiding kun je naast het Studio MBO lesmateriaal gebruiken, zoals ons driedelige lespakket of eenmalige workshop. Uiteraard kan je de tips ook toepassen bij jouw eigen lesinvulling. Meer informatie? Neem contact op via info@studiombo.com.

Waarom jouw gastles ertoe doet

Veel mbo-studenten zien zichzelf niet terug in de journalistiek. Ze herkennen hun leefwereld niet in de media en voelen niet de urgentie om het nieuws zelf actief te volgen (blijkt onder meer uit het Digital News Report van het Commissariaat voor de Media). Nieuws komt vrijwel alleen maar via social media bij hen terecht, al dan niet via betrouwbare bronnen. Soms is er sprake van wantrouwen in de media. Een goede kennismaking van beide kanten is daarom een waardevolle investering.

Als journalist in de klas kun jij laten zien hoe het vak écht werkt, vragen beantwoorden en jongeren inspireren om kritisch en nieuwsgierig naar hun omgeving te kijken. Hier kun je veel aan hebben in je werk als journalist. Leer deze doelgroep (beter) kennen, doe verhaalinspiratie op en wakker het enthousiasme bij jongeren aan om meer nieuws te gaan volgen en hun stem te laten horen. Zo kunnen we in de journalistiek een publiek betrekken dat nu nog vaak over het hoofd wordt gezien.

Praktische voorbereiding: de klas in

Ken je iemand die student of docent is op een mbo? Vraag hen om de contactgegevens van een docent burgerschap die mogelijk open staat voor een gastles. Ken je niemand? Schakel met Studio MBO over een mbo-opleiding in de buurt van jouw redactie.

Bedenk je tijdsinvestering en het doel van je les

Voorkom dat je te veel in korte tijd wil stoppen. Afhankelijk van de lengte van de les kan je bepalen waar de focus op komt te liggen. Wil je studenten leren wat journalistiek inhoudt, ze uitdagen om nieuwsgieriger te zijn naar hun omgeving, de gevaren van fake news aantonen, meegeven waarom nieuws ook voor hen belangrijk is of heb je een ander doel? Bespreek dit ook met de docent.

Faciliteiten en omgang met mobiele telefoon

Bespreek vooraf met de docent hoeveel tijd je voor de workshop of lessenreeks hebt en welke faciliteiten er zijn. Denk hierbij aan:

- Hoe lang duurt een les?
- Hebben alle studenten toegang tot een laptop?
- Is er een tweede ruimte beschikbaar voor het opnemen van een podcast of video?
- Is er tijd en mogelijkheid voor een bezoek aan de redactie?
- Wat zijn de omgangsregels over de mobiele telefoon?

Vorbereiding: waar moet je aan denken?

Weet wie er voor je zit en stel jezelf voor

Docent zijn is 'aan staan': voor de klas staan lijkt op presenteren, maar met een mondig klein publiek dat meteen wil weten het voor zich heeft. Stel jezelf voor en neem enkele voorbeelden van het werk van jouw redactie mee. Je spreekt met studenten van 16 tot 24 jaar, vaak praktisch ingesteld. De groep kan bestaan uit verschillende opleidingen en niveaus, dat heeft effect op hoe de les verloopt. Mbo-studenten krijgen (soms onbewust) veel nieuws mee, zelfs als ze dit niet volgen, en maken een hoop mee. Het levert het meeste op als je daar oprecht interesse in toont, zonder dat je direct iets komt halen.

Veiligheid voorop

Journalistiek gaat (zeker met het lespakket van Studio MBO) over echte verhalen van jongeren. Daarbij kan het dat er pittige ervaringen of gevoelige onderwerpen naar boven komen. Bespreek vooraf onderling (of met de vaste docent) hoe je hiermee omgaat. In de ene klas zal privacy heel belangrijk zijn, terwijl de andere groep makkelijker verhalen deelt. Bespreek vooraf ook duidelijk of je op jouw redactie of social media iets gaat doen met wat jongeren tijdens de les vertellen. Wil je dit? We raden aan om de jongere(n) tijdens het maakproces te blijven betrekken en transparant te communiceren.

Tijdens de les: wat werkt goed in het mbo?

Ga interactief aan de slag

Mbo'ers zijn graag praktisch bezig en hebben – zeker op niveau 1 en 2 – een kortere concentratieboog voor theorie. Ga daarom snel interactief aan de slag met een opdracht en zorg ervoor dat je duidelijk communiceert wat er van de student verwacht wordt. Neem eventueel visuele uitleg mee in de vorm van een presentatie. In grotere klassen kan het goed werken om op te splitsen in kleinere groepjes, zo is de kans groter dat zoveel mogelijk studenten actief meedoen.

Gebruik begrijpelijke taal en relevante voorbeelden

Woorden die voor jou als journalistiek logisch zijn, kunnen bij studenten voor verwarring zorgen. Denk aan termen als doelgroep, objectiviteit en productie, maar ook aan het begrip journalistiek zelf. Gebruik zoveel mogelijk B1-woorden of geef voorbeelden om iets uit te leggen. Wat betreft thema's kun je denken aan onderwerpen als veiligheid, discriminatie, sociale media, familie, geld en wonen. Als je voldoende tijd hebt, kun je studenten zelf ook mee laten denken over onderwerpen die zij zelf belangrijk vinden.

Wees niet bang voor weerstand

Er zullen mogelijk studenten zijn die weinig vertrouwen of interesse hebben in het nieuws. Misschien hoor je terug dat journalistiek 'nep' is, jongeren 'toch nooit aan het woord komen' of krijg je een voorbeeld dat niet klopt. Ga niet in discussie, maar ga het gesprek aan met oprechte vragen. Zij zijn de expert over hun eigen verhaal.

Tips uit de praktijk

✓ Geef erkenning, geen college

Jongeren willen zich gezien voelen. Laat merken dat hun vragen, twijfels of mening welkom zijn: óók als ze kritisch zijn over media. Ga het gesprek aan, in plaats van enkel theorie te delen.

✓ Verlaag je lat

Je hoeft van 'jouw' studenten geen journalist te maken. Het is al heel waardevol als je één ding mee kan geven. Bijvoorbeeld waarom nieuws belangrijk is, hoe je een oprecht gesprek met elkaar aangaat of het verschil tussen een mening en een feit.

✓ Laat ruimte voor humor en luchtigheid

Zeker bij spannende of serieuze onderwerpen. Een grap of relativering maakt het contact laagdrempeliger.

✓ Delen = durven

Als jij iets kwetsbaars of onverwachts deelt over je werk (een blunder, een dilemma, een spannend moment), durven studenten ook meer te delen.

Inspiratie voor journalistieke opdrachten

Raad mijn geheim

Geef aan dat je een geheim hebt dat studenten kunnen raden. Zo leren ze in de praktijk het verschil tussen gesloten en open vragen in een interview. De enige vraag die verboden is, is 'wat is je geheim'.

Over de streep

Bereid stellingen voor over actuele maatschappelijke onderwerpen, laat de studenten een kant kiezen en bespreek daarna waarom iemand aan de ene of de andere kant is gaan staan.

Wat is waar?

Kies een aantal headlines die wel of niet kloppen. Zoals die van De Speld, influencers en grote nieuwskanalen. Hierdoor leren studenten fake news herkennen, kun je meer vertellen over het checken van bronnen en uitleggen hoe journalisten te werk gaan.

Feit of mening

Lees een paar korte zinnen voor en laat de klas roepen: feit of mening?

Wie vertrouw je?

Laat twee berichtjes zien (bijvoorbeeld een roddel uit een WhatsApp-groep of een klein krantenbericht). Vraag: welke is betrouwbaarder en waarom?

Eigen krantenkop

Laat studenten een eigen krantenkop over zichzelf bedenken. Eventueel met voorbeelden in een slide, zoals 'Naomi uit Rotterdam verdient honderden euro's door kleding te verkopen via Vinted', 'Amir heeft hoogste schermtijd van de klas' of '19-jarige Layla wordt als vierde in haar familie verpleegkundige'.